

REDACTIA

nr. Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

1 an 20 cor.

6 luni 10 cor.

3 luni 5 cor.

1 luna 2 cor.

În România și străinătate pe an

40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERȚIUNILE:

De un șir garnisod: prima dată 10
bani; a doua dată 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.Alți abonamentele, cât și toate
cele sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrisori neîncasate nu se primesc.

Săptămâna luminată.

Memorabilă va rămânea în istorie pentru noi săptămâna, ce s'apropie de ispășire. Reputații noștri trimiși în Dieta din Budapesta au dovedit, arătat și spus tovarășilor din Dietă, ce anume vreau Românii, ce erau alegătorii, cari i-au trimis.

Partidul cel mai numărös al camerei maghiare, coaliția unită înaintase adevărat proiect de adresă, o scrisoare, care să se trimită Majestății Sale, ca să pue sfârșit lucrurilor fără căpătâi din țară.

În acest proiect de adresă, prin care se aduce la cunoștința M. Sale dorințele particulare celui mai numărös din Dietă, deși împreșțiat de atâtea fragmente, câte are, nu se vede și dorințele naționalităților, dorințele are fiecă om în un stat constituțional, fiindcă putem zice, că adresa opoziției nu deslușește, decât trebuințele și voințele unora, nu a tuturor glasurilor, cari ies din această țară. Dar adresa prezentată de președintele clubului naționalităților Dr. Gheorghe Mihali cere *votul universal* și nu să se alească cineva, care să nu doriască, și el să poată alege de deputat și el să poată vota cu acela, care-l face legea, care-l conduce la destinul.

Iată, ce zic deputații noștri în adresa lor: «Cu sinceritatea datorită Majestății Voastre trebuie să declarăm, că atunci când din țară aproape 20 milioane de locuitori au fost în un milion este numărul acelora, cari sunt investiți cu dreptul electoral, noi, corupții legiuitori actuale, fără oare-care nedreptăție nu putem afirma despre noi, că reprezentăm totalitatea locuitorilor țării. După marea manciată a legii noastre electorale și în urma împărțirii tendențioase a cercurilor electorale, a abuzurilor și a siluirilor în măsură mare tot se mai comit și acum în alegeri cea mai mare parte a locuitorilor nu este reprezentată prin corpurile legislative.»

La aceasta se mai adaugă stabilirea de două ori tendențioasă și arbitrară a censurii de dare și în sfârșit acea stare în adevărat detestabilă, că aceeași țară are două sisteme electorale: pentru-că altul e sistemul electoral pentru Ungaria proprie și iarăși altul pentru părțile ardelenice ale Ungariei. Aceste detestabile stări au îngreunat, respectiv au făcut total imposibilă participarea în Dieta parlamentară a naționalităților ne-maghiare, deopotrivă credincioase țării și națiunii lor, silindu-i la pasivitate politică. Crezând din principiul egalității de drepturi cu totul îndreptățită pretenziunea. Dacă cetățean al țării să i-se dea dreptul de alegere, fără osebire de naționalitate. În urmărire, cu marea majoritate a țării noastre, dorim sufragiul universal și aronșarea dreaptă a cercurilor electorale, fără să se privească la interese speciale ori sepa-

ratistice. O cerem asta cu atât mai ales, pentru-că la ultimele alegeri națiunea a distins cu încrederea-i tocmai pe acelea partide, cari în privința sufragiului universal au făcut promisiuni obligatoare. Noi considerăm încrederea poporului de un astfel de capital moral, în cât călcarea sub ori-ce titlu bine sunător a făgăduinței făcute, o ținem de un păcat neiertat atât din punctul de vedere al moralei politice cât și din cel al cuviinței politice.

Zic apoi mai departe:

»Condiția existenței statului de drept e cinstirea legii. Cuprinși de adâncă mâhnire suntem siliți a descoperi Majestății Voastre faptul, că din legile sancționate nu se duc la îndeplinire acelea, cari par a fi în contradicție cu interesul rău priceput al rasei, ce se identifică cu statul. Astă procedură față de legi învolvă în sine simburile unor mari primejdii, fiindcă ciunțește încrederea cetățenilor în ordinea de stat și sfîntenia legii. Astfel izvor de gravamine rgnicolare e faptul, că în ceea-ce privește egala îndreptățire a naționalităților, paragraful 44 al legii din 1868 adus pe temeiul promisiunilor solemne ale națiunii nu numai, că nu s'a executat și nu se ține sincer și conform intențiunilor legiuitorilor de atunci, ci cu totul tot contrar egalei îndreptățiri a naționalităților, majoritatea populației țării e sistematic împedecată în cultivarea și mai departe dezvoltarea naționalității sale. În contradicție cu principiul constituționalismului unei foarte însemnate părți a cetățenilor prin decrete i-s'a luat elementarul drept constituțional, ca prin alcătuirea de partide politice să-și poată dezvolta, apăra naționalitatea recunoscută prin lege; s'a adus tesa anti constituțională, că publicarea programelor politice se concede numai după prealabila învoire a puterii executive.»

»Prin identificarea intereselor statului cu interesele partidelor și clasei dominante se susține, că aceste interese ar prelinde, ca puterea executivă să pună pedecă în drumul cultivării și propășirii culturale a poporului în acel fel, că în deosebi decretele și proiectele mai nouă de legi fac aproape imposibilă instrucția populară în limba maternă. Dispoziția legii, ca statul să susțină pentru cetățenii de ori-ce naționalitate școli, cu limba maternă de propunere deapreptul poruncește guvernelor, ca să întrețină atari școli.

Dar guvernele nu numai nu împlinesc datoria aceasta, dar nu lasă, ca cetățenii nemaghiari chiar cu propriile lor jertfe de bani să se îngrijască de școli cu limba de propunere maternă. Lipsa în parte totală de școli medii (secundare) — și de specialitate, cari ar învăța în limba maternă a elevilor, ne espune, ca cei interesați să-și caute școli cu limba maternă de propunere în străinătate. Drepturile autonome ale bisericilor, drepturi garantate prin legi fundamentale sunt călcate în picioare sub pretextul interesului

statului; ear îndreptățirea incontestabilă a bisericilor, ca catechisarea să se facă în limbile oficioase, a fost atacată prin decrete guverniale.»

»Așisderea în contradicție cu spiritul și dispozițiile festive ale legii din 1868 art. 44 prin preterarea totală a limbilor materne nu numai administrația se îngreunează, suferă însă și iustitia, deoarece prin aplicarea instituției de interpret se nimicește influința imediată a vorbelor.»

În felul acesta sunt în adresa deputaților noștri înșirate toate dorințele și neajunsurile celor ce locuim această patrie.

Ear după dl Mihali a vorbit foarte convingător deputatul Ștefan C. Pop, Dr. A. Vlad dovedind, că nici un partid din Dietă, afară de partidul naționalităților nu urmărește adevăratele interese ale țării.

Mercuri și-a ridicat cuvântul iubitul nostru deputat Ioan Suciu și a arătat pe lung și larg, că numai egala îndreptățire a tuturor naționalităților poate fi baza fericirii țării noastre... A mai vorbit Hodz: etc.

Și Ungurii căscau gura admirind tăria argumentelor deputaților naționaliști. De pe vremuri n'a auzit parlamentul ungar atâta duh românesc... Asta fu săptămâna luminată.

Descoperiri sârbești. «Narodni Listi» foaia Obrenovicilor în un număr trecut al său publică un contract tainic de două-spre-zece puncte, care l'a făcut prințul sârb Mihail cu fostul prinț muntegrin Nicolae. Mai publică apoi testamentul lui Mihail Obrenovic, care fusese făcut în trei exemplare. În acest contract se zice, că moștenitorul tronului sârb e prințul muntegrin Nicolae, ear Milan moștenește întinsele moșii din România și cinci-zece de mil de galbeni. Mai are și un punct contractul, în care se spune unirea Muntegrului cu Serbia. Va să zică foaia obrenoviciană vrea să arate, că adevărații urmași ai Obrenovicilor sunt prinții din Muntegro.

Putința unei înțelegeri balcanice. Semne de bună voință nu lipsesc din fericire, în lumea balcanică, cu privire la o politica inteligentă de înțelegere și respect al drepturilor fie-cui. Alături de o mare furie naționalistă e destul loc pentru sentimentele nobile de pace și înalta inteligență a unora răspunde strimței încăpăținări a celorlalți.

Ministrul Bulgariei în Franța, dl Zalovic a dat mai înainte proba într'un interviu din Temps pe care l'am reprodus. La rîndul sârbului ministrul Serbiei, dl Mitenco Vestnicul ne dă o chezușie în acei ziar.

Iată concluziunea susținerii sale de vedere sîrbesc:

Cât despre noi, nu cerem de că în ordine legală cu adversarii noștri țării să nu ne lăsăm a fi intimidat rorizim, nici prin intrigi, noi așteptăm forme această egalitate. și iată de ceput, noi am fost câștigați de do de puteri. Dacă ținem socoteală de deosebirile cancelariilor europ

unele urmăresc scopuri particulare, de altă parte dușmănia statelor balcanice ambițioase în rezolvirea problemei, fie-care în interesul său exclusiv, dacă ținem socoteală și de starea etnografică, politică, economică și religioasă din Macedonia, ereză că se poate ajunge la următoarele concluzii:

1. Sârbii, Grecii și Bulgarii, să părăsească antagonismul lor și să colaboreze întru ajutarea fraților respectivi — fără a exclude bine înțeles pe Români — și vilaietele Salonic și Monastir, teatrul reformelor după programul din Muersteg:

2. Intinderea politicii reformiste europene și de uniune și asupra popoarelor și vilaietele Kossova și Adrianopole.

3. Menținerea Statului quo politic a acestor provincii otomane, dar executarea sinceră și eficientă a acestor reforme să se facă sub un control european;

4. Înțelegere cordială și fără rezervă a Statelor balcanice, încrezătoare în această înțelegere, pentru a ne asigura, după spusa puterilor, autonomia politică și să păstreze Balcanii popoarelor balcanice.

Raport din Dietă.

Budapesta, 11 Maiu 1905.

De Vineri și până azi Dieta a fost locul, unde zilnic s'a auzit glasul unui Român. A început Dr. T. Mihali, prezentând, în numele Românilor, Sârbilor și Slovacilor, proiectul de adresă al partidului național, a urmat Dr. St. C. Pop, Dr. Vlad, și Dr. I. Suci, care au arătat pe rând nedreptățile ce suferă Românii din partea stăpânirii. Fuseseră înscris să ia cuvântul erii și Russu-Sirianu, dar nu-i venise rândul și cum astăzi e înscris să vorbească încă Milan Hodșa, directorul ziarului nostru va avea prilej să vorbească mai târziu.

Toate foile ungurești, în fiecare zi, au trebuit să scrie despre Români și dorințele lor.

Erii dela 5—9 s'a pertractat înaintea comisiei IV petiția dată împotriva celei mai curate și mai însuflețite alegeri care s'a făcut vre-odată între Români: alui Vasile Damian, ales în Baia-de-Criș. Hotărâre nu s'a adus încă, ci aceasta se va da azi, la orele 6.

Președinte al comisiei este Thaly Kálmán, fruntașul Kossuthiștilor. Ragályi, avocatul lui Hollaky (cel căzut la alegeri) și astăzi

dată, ca și în ziua de 7 Aprilie, a prezentat tot felul de declarațiuni făcute de Jidovi, notari și primari, cari spun că preoții și învățătorii români au fanatisat poporul (Indemnându-l să voteze pentru V. Damian) și că mulți alegători au fost înfricați. În vorbirea ce a ținut apoi, a învinuit că oamenii lui Damian au făcut agitație în jurul unui program (cel național dela 1881 și punctele dela 10 Ianuarie 1905) care țintește la desfacerea țării și a unității națiunii politice ungare.

Simion Damian, unul dintre cei mai cu bun nume avocat român (Brașov) a arătat netemeinicia fiecărei declarațiuni făcute de Jidovi, primarii și notarii înfricați de fibirăul supărat că a căzut prietenul său Hollaky.

A declarat că da, toți Românii naționaliști — astfel și Vasile Damian — s'au ales pe temeiul programului național dela 1881 și a celor 16 puncte stabilite în ziua de 10 Ianuarie în Sibiu. Șeșe dintr'înșii sunt însă verificați. Cum vine acum cineva să ceară nimicirea unui mandat pentru cuvânt că s'a ales cu un program ori altul? Arată că ori cine, în stat constituțional, are drept să urmeze ori-ce program și nu-și poate închipui că s'ar găsi o comisie parlamentară care să nimicească un mandat pentru-că alesul se declară pentru un program ori altul! Dar atunci nu s'ar putea alege decât cetățeni cari primesc program după gustul unei majorități. A cerut să se respingă petiția, ca neavând nici un temei.

Vă voi telefona rezultatul.

Ședința se deschide la orele 10^{1/2}. Președeață Iusth.

Cel dintâiu vorbește Hodja. Protestează întâiu de toate că la M. S. n'au fost chemați să și spună părerile cei cari ar avea mai multe de spus!

Banffy: Cine?

Hodja: Noi, partidul naționalităților.

Protestează de asemenea, că n'a fost ales în comisia de adresă nici un membru din partidul naționalităților.

Arată toate ticăloșiile săvârșite de guvernul liberal. Scoate la lumină îndecosebi un lucru: că noi nici acum nu avem libertățile publice.

Se ocupă pe larg de adresa coaliției, care o critică din cauză că nu declară hotărârea cum vrea să facă legea electorală. Cere drept electoral pentru toți cetățenii patriei, subtergiul universal... Le aduce aminte kossuthiștilor ce au făgăduit înainte de alege. Până nu va da drept de vot tuturor alegătorilor, totdeauna se va putea găsi în Dietă o minoritate care cu drept cuvânt va putea zice că ea reprezintă părerea marelui majorități a țării, ear majoritatea aleasă pe temeiul legii nedreptății da'cum.

Citește dintr'o broșură a lui Dr. Emil Stodola, care se rostește asupra situației, combatând perfidia guvernelor liberale, cari sub pretext, că s'ar întări naționalitățile au refuzat reforme cari ar fi fost bune și pentru Ungari.

Se rostește asupra chestiilor economice, cerând reforma dărilor: să plătească fiecare dan potrivit venitului, ce are.

Revine și arată, cum prin blăstămăniile alegerii guvernele liberale și-au susținut puterea.

Arată cum un fișpan a zis că dacă n'ar pan-slavism, trebuie inventat. Ii trebuia adică guvernului o ciuhă prin care se sperie pe Ungari.

Declară, că primește proiectul de adresă prezentat de Dr. Mihali.

Achim Andriás ține o vorbire care face mare efect. Susține drepturile poporului muncitor nedreptățit pe toată linia de toți.

A vorbit apoi Vancsó și Veres, după care Dieta a votat proiectul de adresă.

În numărul de mâine vom da vorbirea stită de dl Dr. I. Suci în ședința de Mercur a Dietei.

Cât privește comentariile ce-i fac ziarul maghiar, din isvor autorizat le declarăm eronate.

Domnul Kalinderu.

Un nume adorat între toți Românii, bărbatul ideal a României, neobositul președinte Academiei Române și administratorul domeniului coroanei române, dl Kalinderu a petrecut câteva zile în Arad.

De un lung șir de ani avem fericirea de a saluta între noi an de an. Interesele culturale și economice îl aduc în Ungaria, unde vizitează biserici, muzee, stabilimente industriale, fabrici gospodării, făcându-le toate obiect de studiu serios.

Domnul Kalinderu vede în Ungaria o țară care lucrează cu o energie impunătoare pentru înălțarea sa culturală și consolidarea economiei pe baze reale. Acest proces de propășire este structiv pentru România, care urmează același drum și se află în aceleași condițiuni sociale. Specială privește agricultura, România are același sol, aceeași climă...

SĂ 'NVEȚE MINTE.

Nu se putea împăca Mițu nici de cum cu ideea, că făcea pe supăratu față de Chivuța. Și nu de alta, dar prea se 'nghesuiau la ea curtezani; iar el, cel agreat, să stea de o lături... — cum îi asta? Drept, el era al cu pricina; a vrut s'o încerce, să vadă „dreptu-i ori nu“? — iubeste-l ori ba?

Și-a văzut.

Nu i-a vorbit de mai multe zile; — ea mereu îi trimitea vorbe cu fetița, cu soră-sa, el însă le lua toate pe altă formă, că — bătut-o-ar s'o bată de dragoste! — ea ar fi mult mai dragostoasă de n'ar înăspri-o ispita de gelosie!... dar ce-o să-i faci?

Gânditu-s'a Mițu fel și chipuri, să mai meargă la ea ori nu? lăsa-o-va? ea îl va mai fi iubind?...

Pace...!

Să mai treacă zile după zile, nu să mai putea... trebuia să sfințească, — se va da bătut... apoi prea era frumoasă luna 'n sara ceia, ca să ducă el pe la Chivuța lui s'o vadă!

Întunecasă.

Și pândea dornică pe după crângile arătoare; — par'c'ar fi știut — hoțomana de văzut îndată.

În prag.

... la urma urmei, — tot una! de-a... — De-i place de altu mai mult plăcă-i!... Nicu pe mine nu mă... de astea... — Supărat nu m'oi... — ori, mai bine... — da!

Și fel de fel de gânduri îi mâncau pe bietu Mițu de focul pârdașnicului de drag, ce-l încătușase, de când îi vorbea Chivuței.

Intr'un târziu porni spre poartă, — ba c'o fi, ba că nu, — mai stătu ș'aci pe gânduri una bună, apoi o luă în sus spre „Cățanaș“.

Pășea tăcut pe vale, pe ulița, ce duce spre susul satului; zimbă din când în când și apoi să posomora din nou.

— Fi-ți-ar de cap!...

O rădăcină ieșită din pământ, i-s'a pus în cale; a „spălat-o“ și-a trecut 'nainte.

A lătrat un câțal la o poartă. Mițu a tresărit, — curajos, — a trântit o 'njurătură și și-a urmat drumul.

Potecuța e umedă și lunecoasă. Ulița e strimțată și umbrită de pomii de pe margini, megieșii pădurii de alături.

E liniște. Nici o șoaptă nu mai turbură tăcerea. Nici vîntul nu mai adie, nici câinii nu mai latră, — nici chiar rădăcinile nu-i mai țin drumul Mițului... iar el pășește tăcut.

Liniște, mereu liniște...

Sus lună, — și ce lună frumoasă! — plină; și cât de draguț is argintate foile pălite, ce n'au căzut încă...

Dar Mițu s'a oprit în fața unei porțițe.

Încearcă s'o deschiză... ba nu, ascultă mai întâi. A intrat în curte. Vrea să urce treptele, dar iar se oprește... — s'a îndreptat spre geam.

Ascultă...

Înlăuntru s'aude vorbă, — de afară nu-l simte nimenea.

Ar vrea să intre, — pare sfios; — ar striga, dar nu vrea să strice dragul cântecului ce prinse a cânta Chivuța... —

Lună, lună și iar lună,
Fă-i bădiță! voia bună
Și răsai lună, răsai
Până veac frumos mai ai —
C'or veni iar norii groși,
Ca uritu 'ntunecoși
Și te-or lună-acoperi
Cu neguri te-or învăli
Și-a dori 'n zădar bădița
Să-și mai vadă puiculița
Sara — după soare apus
Când e lună plină sus —
Sara — după ce-o 'noptat
Și-i vremea de sărutat... —

Se opri Chivuța, — și ori într'o doară că simțise ceva, își aruncă ochii spre geam.

Nu știu de l'o fi zărit, în întuneric, dar așeză basmaua pe cap și se făcu a eși afară.

N'au putut fi înțeleși și totuși Chivuța fără sfială în pridvor și în loc să țipe sperie — ca la alții, — văzând pe Mițu, i se adreșă șopot dulce: „Par'că știam că ești afară“

— Vii în casă?

— Ce să caut?...

— Poate vrei să-i vezi pe-ai noștri...

— Numai pentru danși puteam...

al'dată.

Și prinzându-se de mijloc coborîră la iar d'aci o luară spre poartă.

— Ce ai tu?... Așa ești trist...

— Nu mai simt acum de loc.

— Erai?

— Eram.

— De ce?

— Știi bine. Nici odată nu m'ai vădăsel, când nu te întâlneam mai des.

climă, accesibile pentru același fel de vite și același fel de lucru. Ochiul ager al domnului Kalinderu a văzut aceasta, pentru aceea importurile sale ieftine de recuzite economice și de vite acclimatizate în Ungaria succed de minune pe domeniile coroanei, până când cei ce fac săritura din apusul îndepărtat, peste Ungaria direct în România cu prețuri mari nu succed, căci le lipsește scara de acclimatizare.

De astădată a vizitat cu dl Florian Davidescu, șeful domeniilor coroanei Segarcea, domeniile contelui Zselenski și Kinczig, în special lăptăria din Ötvenes și felul cum se validează rasa de Simenthal și Bonyhád, cu scopul de a încruși subiectele acclimatizate aici cu escelenta rasă moldovenească, ca o continuare a experimentărilor, ce s'a făcut până acum cu rasa Altgan, anume la lăptăria din Peziș.

În Pecica, unde a cumpărat 18 cai de Mezőhegyes, a lăsat mulți bani. Aici a vizitat apoi școlile atât cele confesionale, cât și cele de stat, ascultând și prelegerile.

În Arad a vizitat seminarul, a asistat la o ședință sinodală, a făcut vizita P. S. Dnului Episcop Ioan I. Pap. A vizitat apoi expoziția artelor industriale, unde a făcut mai multe cumpărături. Așa a cumpărat o colecțiune de păpuși ungurești în costumurile țărănești a diferitelor ținuturi ungurești și în costumuri de magnați ungurești. Industriile etnografice se fac foarte bine cu aceste păpuși, pe cari și le-a dus de model pentru aplicare și în țară. A mai cumpărat apoi mai multe ulcioare și vase cu motive țărănești ca modele pentru industria olăritului de pe domeniile coroanei. Dintre obiectele de artă a cumpărat un pocal de bronz din epoca lui Atila și un păhar asemenea de bronz din epoca lui Apor. Aici surprinse dnul Kalinderu, pe cei ce-l primiseră, prin cunoștințele sale arheologice. Catalogul obiectelor adică nu era exact și secretarul reuniunii industriale nu-i știa spune originea obiectelor. Atunci se întoarce dnul Kalinderu către părintele Ciorogariu și zice: că pocalul e din tesaurul lui Atila, iar păharul din epocă mai nouă.

Ziarele din Arad, fie-le zis spre onoare, înregistrează vizita dnului Kalinderu cu mult respect.

Astfel își știe implini dnul Kalinderu înalta sa misiune culturală pretutindenea, unde ajunge, și dânsul cearcă să ajungă prin toate păturile sociale. Un bărbat, care vecinic lucrează și tot lucrul lui este sfințit binelui obștesc. O țară, care are astfel de bărbați, trebuie să aibă viitor.

Școală română în Sinodul din Arad.

Arad, 11 Maiu.

Poate nici odată, n'a arătat mai multă sollicitudine Sinodul eparchiei aradane pen-

tru interesele noastre școlare, ca anul acesta. În ședința de Marți după amiază s'a dezbătut raportul senatului școlar. Cu prilejul acesta s'a încins o discuție pârșă de o nobilă patimă față de acest puternic scut al neamului nostru: școala. S'a dovedit cu prilejul acesta, că avem încă bărbați cu inimă largă, cari pun totul pentru interesele culturii și ridicării poporului nostru din starea de umilință. Bărbați de nobil și sfânt entuziasm! Au luat toți cuvântul, depunând atâta căldură în vorbele lor, încât au sguđuit adînc întreaga corporațiune, și nu ne îndoim, că cuvintele lor vor avea un răsunet viu și în afară, căci tot n'a perit însuflețirea în Români, când e vorba de lumina minții sale și de înaintarea lui în lume: de școală.

Însuș referentul comisiei școlare, entuziastul Dr. George Popa, a prezintat Sinodului un raport, în care desvăbind starea cauzei noastre școlare, a constatat, că cauza, școalelor noastre cere cu insistență entuziasmul întreg, a tuturor fruntașilor și fiilor buni ai neamului. A arătat că deși s'a făcut și în trecut mult, totuși nu e destul cât s'a făcut, pentru că sunt mari și multe lipsele și neajunsurile, greutățile învățămîntului, cari toate trebuiesc sanate. A arătat greutățile multe, cu cari au a se lupta învățătorii, greșelile ce s'au făcut în jurul inspecțiunii învățămîntului, relele cari împiedecă în multe părți progresul în școală. A venit apoi cu multe propuneri salutare, cari toate au fost primite și în jurul cărora sărit-au bărbați merituoși, sprijinindu-le.

Indeosebi vrednicul nostru bărbat dl Emanuil Ungurian, pe care-l vedem în tot locul unde trebuie muncă și jertfă, dar nu-l vedem nici odată unde se impart laude și mări, a spus-o verde în Sinod, că nu e mulțumit cu cât se face la noi pentru școală. Poporul nostru numai așa va nainta dacă-i vom da școală, școală bună, cu învățători harnici, cari trebuiesc ajutați și sprijiniți în înalta-le chemare de sămănători de progres și cunoștințe.

Un alt bărbat, tot așa de însuflețit dl Șava Raicu, într'un adevărat elan de entuziasm a pus în mișcare însuflețirea întregului Sinod.

Is la larg. Își povestesc în plină voie dragul dorului lor.

Și par'că nu s'ar mai sătura o noapte întreagă, plimbându-se împreună, și ea-l ține de mână și el o strânge lângă braț...

Cât de drăguți sunt, cum pășesc așa alături!

S'au îndreptat spre marginea pădurei.

Tot ea-l iubește mai mult... — Nu-l mai lasă în pace cu întrebările:

— Nu ți-i urit singur acasă? Azi eram să-ți vin musafiră...

— De ce n'ai făcut-o?...

— Credeam că te supăr...

— Supăr mie?

— Știu eu...?

— Iar îți rizi de mine...

Și-apoi ridea Chivuța și se pleca lipindu-se mai mult de dânsul.

Dar au ajuns lângă pădure.

— Vrei să mergem mai adânc?

— N'am avea de ce... dar dacă vrei tu...

— Nu ți-e frică?

— Lângă tine? — Nu. Lângă tine nu mi-e frică de nimic, necum de tăcerea gingașă a pădurii...

S'au pus pe muschiu să șadă, la rădăcina unui fag tânăr.

Loc destul în lături, și ea-l șade în poală!... — Cât își sunt de dragi!

Tac cât tac și încep din nou.

Printre frunzele în ființă încă, luna, par'că duioasă și ea de șoapte amoroase, p'un timp răcoros, i-a argintat cu scelipirile ei. Și părul Chi-

vuței îi ondulează pe umeri. Măgelele... — Ce măgelețe simple! — dar cum strălucesc diamantate, în razele lunei! Și cum s'a mai lăsat de bine Chivuța de-a curmezișul brațelor lui... și el, — par'că a uitat tristețea și-i sărută grumăjorul... și ea ride... dă să-se ridice, iar el o aține iar—plecându-și gura pe pieptul sglobiu...

S'au astâmpărat.

— Vezi tu, Chivuțe, de câte seri n'am avut un veac frumos ca acum!...

— Da zău Mițule!

— Dar știi tu de ce ni-i luna așa de mândră as' sară?

— Nu.

— Aș... nu. Ba nu vrei tu să spu!...

dar eu țoi zice...

— Zi!

— Păi, — n'ai cântat tu și as' sară: „Lună, lună și iar lună“?

— Ba da, zău! Dar cum de știi?

— Cum de știi... Dar de când ascultam eu pe-afară...!

— Că nu te știam eu...

— Ce-mi făcea?

— Aș fi eșit afară, și... — na!... — tot așa ț'ăș fi făcut!

A naibil fată! Cum mai prinse-al săruta, de răsuna pădurea...

— Lasă-mă, Chivuța dragă, că al'dată n'oi mai face!...

— Să te las, hai!? Ba nu!... să nu te las! Să te înveți minte al'dată!!

Octobre 1903. C. Delas.

A arătat că dărimăm biserica dacă nu ridicăm școala. Nu e destul să ne ocupăm un ceas două, cu raporturi sect, scoase din foale, cum se zice, — a zis dl Raicu — ci să venim aici să chibzuim, să găsim modru pentru a pune capăt stărilor triste, cari domnesc azi încă prin multe ținuturi ale noastre, să jertfim și cea din urmă energie pentru ca să ne scoatem poporul la lumină și să-l îndrumăm pe calea progresului. A cerut dl Raicu, să nu-i fie milă Sinodului a tăia în carne vie, unde ar sta cineva în calea intereselor școlii, pentru că avem răspundere înaintea strămoșilor și obligamente față de generațiile viitoare ale neamului, să ne luminăm poporul.

Așa s'a dezbătut Marți după amiază în Sinod și noi legăm speranțe de pornirea aceasta înaripată oare cumva dintr'odată.

Școală și iar școală — această să ne fie deviza!

Cercetare în afacerea alegerii dela Baia de Criș.

— Prin telefon. —

Budapesta, 12 Maiu.

Aseară comisia IV verificătoare, sub presidenția lui Thaly, a adus hotărâre în afacerea alegerii dela Baia de Criș: a ordonat adică cercetare pentru a se dovedi dacă-s adevărate cele ce se cuprind în petiția dată contra alegerii Românilui naționalist V. Dămian.

Războiul ruso-japonez.

Pe uscat.

Se zice, că Oyama și-ar fi odihnit din destul trupele, deci poate ca să înceapă earăși luptă împotriva Rușilor. Telegrama spun, că Japonezii înaintează.

Dar ivirea flotei lui Rosdestvensky pe apele chineze a schimbat nițel treaba și planurile Japonezilor. Cu grabă nebună și-au trecut peste mare Japonezii soldați, muniții, nutremânt, că de Togo e învins, de Rosdestvenski ajunge stăpân pe mare — ceea-ce s'ar putea numai prin nimicirea întregii flote a lui Togo—să poată lupta cu succes Oyama.

Nici nu se vor mai sili Japonezii să impresure, să ia Vladivostocul, până ce Rosdestvenski nu va vedea cu ochii, că Togo e mai tare.

Pe mare.

În pragul unui război universal. Rosdestvenski a așteptat pe Nebogatov pe apele franceze. Drept aceea Japonia și aliata sa Anglia au protestat energic la guvernul francez, de ce calcă legile neutrale. Ba era să fie din aceasta chiar război între cele mai mari puteri ale lumii. Se zice, însă, că neînțelegerile s'au delaturat.

Când va fi lupta pe mare? În Petersburg se crede, că peste zece zile, mai curând nu se poate.

Cine va învinge? Părerile sunt împărțite.

Unde-s armatele japoneze.

Dacă trebuie să dăm crezământ știrilor sosite, a r m a t a lui Nodzu e spre miază noapte dela Tielin de amândouă părțile căii ferate; în stânga lui se află Nogi în apropierea drumului Facumen-Falintun, drept aripa dispre soare-apune a armatei japoneze. Spre miazăzi dela Tielin sunt armatele lui Ocu și Curochi, pe când Cavamura înaintează prin partea de sus a văii lui Hun spre Tșandsiadian. Curochi ar la răspânteia cea mai însemnată, pentru că de e lipsă, să poată porni ori spre Tielin, ori să poată fi spre ajutor lui Cavamura.

Vorbirea lui Dr. Aurel Vlad

rostită în 9 Mai n. în parlamentul maghiar.

Onorată Dietă!

În critica situație prezentă a țării fiecărui partid patriotic e dator să ajutore eșirea din criză. Tocmai de aceea partidul nost a fost de părere să nu pornească discuție mai lungă, ci să-și spună pe scurt punctul de vedere privitor la chestiunile de pe tapet. Și de nu ne-ar fi atacat așa de provocător partidul liberal și îndeosebi provisoric ministru președinte, poate nici nu aș fi vorbit mai pe larg, de oare-ce în momentele grele prezente sunt de părere, că nu acum e prilejul potrivit pentru discutarea chestiunilor, care ne privesc în special pe noi. La aceasta se recere obiectivitate, se recere chibzuință și-și firm convins, că obiectiv judecând ne vom și înțelege reciproc, cu obiectivitatea recerută pretensiile, ce-și bazate pe legală îndreptățire, vor fi recunoscute.

On. Dietă! Dl ministru președinte a afirmat, că prin faptul, că ne-am prezentat aici ca grup deosebit nu numai că ne-am pus pe un punct de vedere dubios al patriotismului, ci că ne trădăm tot deodată și interesele neamului nostru. Căci doar avem datorință să espunem aici tendințele, principiile, care ne-au întrunit într'un partid, dacă aceste principii ne-au înjghebat în un grup, fiind-că am promis aceasta în programul nost. Numai chestie de oportunism e, ca să facem aceasta independent ori să intrăm în vr'un partid și n'ascuns să ne valorăm aceste principii. Pretenția franchisei bărbătești ne impune, ca să le propovăduim acelea pe față (Aprobări în mijloc). Dar lăsând la o parte aceasta, on. Dietă, nici modru, nici posibilitate nu e să o facem aceasta în sinul or cărui partid, fiind-că după cum a spus erl on. meu prețin Ștefan C. Pop, nu aflăm nici un partid parlamentar, regnicolar, în care aceste principii speciale ale noastre, punctul nostru special de vedere ar afla loc. (Un glas în stânga. În parlamentul maghiar nu!) Ba da, în acest parlament avem drept să ne proclamăm principiile, fiindcă publicul alegător are dreptul să aleagă pe acela a căror program lui îl place, ear nu pe acela, care plac majorității ori nu-i plac.

On. Dietă! Cred, că nu din punctul de vedere al patriotismului trebuie să criticăm faptul, cum și în ce mod ne-am prezentat aici, din punctul de vedere al patriotismului trebuie să criticăm numai faptele, principiile și programul, ce-l reprezentăm, ear nu pe faptul, cum ne am organizat și cum am pășit.

On. Dietă! Îndreptățirea existenței partidului nostru nimeni nu a dovedit-o mai eclatant, de cât chiar baronul Bánffy Dezső, care în vorbirea-i de Sâmbăta a declarat hotărât, că în Europa pe lângă constelația politică prezenta viitor are numai statul unitar, monoglot.

Dániel László: Și asta e drept!

Aurel Vlad: Asta nu-i așa! Asta nu-i drept! (Mișcare în stânga). Dacă acest punct de vedere ar fi drept, atunci Ungaria nu ar fi existat o mie de ani, fiind-că o mie de ani nu a fost cu o singură limbă, ci mai multe neamuri au susținut-o, mai multe neamuri au fost aici în țară și toți, câți au trăit aici, au contribuit la susținerea ei. (Desaprobări în stânga)

O voce (din stânga): Fleacuri! (Președintele sună. Să auzim, să auzim!)

Aurel Vlad: Istoria contemporană ne arată adică casuri, că ideea naționalistă pe baza ținerii la oaltă a unit într'un stat mare mai multe mici stătuțe, dar nimenea nu poate arăta, că s'ar fi disolvat vr'un stat, fiind-că acolo existau mai multe neamuri.

O voce (din stânga): Dar imperiul roman!

Aurel Vlad: Scuzele mele, pe vremea căderii imperiului roman nici n'a fost chestie naționalistă de fel.

Dar nu aici e locul, ca să vorbesc despre pricinile căderii împărăției romane, numai vreau să constat faptul, că coexistarea mai multor neamuri în un stat nu poate fi cauză disolvătoare pentru el.

Markos Gyula: Nu trebuie să vă purtați așa! (Mișcare pe băncile ultime din mijloc).

Aurel Vlad: Dar cum să ne purtăm?

Markos Gyula: Fiindcă afară vorbiți una aici alta. (Desaprobări în mijloc). Se zice, că d-voastră trăiți din aceea, că seduceți poporul! (Larmă). D-voastră trăiți din aceea, ca agitați! (Larmă).

Președintele: (sună) îndrum la ordine pe dl deputat Markos.

Markos Gyula: Merci!

Președintele: Nu reflecta la enunțiația președintelui, altcum voi transpune cazul la comisia de imunitate.

Aurel Vlad: Noi, on. Dietă, sperăm și viața ne arată, că în parlamentul ungar fiecărui partid regnicolar are scopul să se realizeze un stat unitar cu o singură limbă, care după concepția baronului Bánffy Dezső e egal cu puștierea tuturor naționalităților (Desaprobări în mijloc), fiind-că contopirea în limbă nu e altceva, decât sistarea naționalităților (Desaprobări în mijloc). Pardon, dar de știe cineva să înțeleagă asta altcum, ori nu știu ungurește, ori baronul Bánffy Dezső nu știe, ce vorbește? (Mișcare în mijloc). Ear dacă cercetăm tendințele, vedem, că asta a fost scopul final al politicii partidului liberal, deși nu a spus-o așa după cum nici Bánffy nu a spus-o, când sta în acel loc, dar o spune acum, fiind-că e o lozină populară. Fosta lui mai propagă și aceea, că maghiarizarea trebuie să fie problemă de stat!

Cu părere de rău experiam, on dietă, că aceasta ideea află ecou la toate partidele acestei on. camere. Când astfel de direcții ajung la suprafață la partidele politice maghiare, atunci nu numai în urma dragostei, ce ne leagă de neam, ci chiar și în interesul statului avem datorință să luăm poziție față de atare direcție, fiindcă după părerea mea viitorul statului ungar numai așa va fi asigurat, dacă toate neamurile locuitoare în această țară vor fi mulțumite, dacă nu se pun opreliști propășirii culturale, economice a acestor neamuri! (Strigăte în stânga: Cine le împedecă?). Judecând din acest punct de vedere proiectul de adresă al majorității coaliționale află în el momente, care justifică acest punct de vedere al nostru. Aici e îndată chestia estinderii dreptului electoral, la care on. opoziție coaliată nu se pune pe punctul de vedere al sufragiului universal și de oare-ce în programul partidului independist prima condiție a sufragiului universal e cunoașterea în scris și vorbire a limbii maghiare, de oare-ce după programul *partidului nou* aflător în coaliție...

(Strigăte în stânga; Nu-i acolo!) Dar va fi! — și de va fi și această chestie o voi cerceta din punctul de vedere al egalității de drepturi, atunci voi zice, ca on. majoritate coalițională pășeste de pe terenul egalității de drepturi, fiindcă când cunoștința în scris și vorbit a limbii maghiare nu e condiția cardinală la purtarea sarcinilor statului, nu e permis să fie condiție cardinală, când e vorba de exercitarea drepturilor. (Drept! Așa e! pe băncile ultime ale mijlocului!).

Buza Barna: Limba statului nu e egală cu celelalte limbi! (Așa e! în stânga).

Președintele: Rog pe domniul deputat să nu conturbe pe vorbitor cu nesfârșite întrepreri.

Vlad: Știu eu, de ce puneți aceste opreliști. Mai întâi, fiind-că vă temeți, că astă estindere a drepturilor fără nici o restricțiune ar fi în favorul naționalităților și socialistilor (Mișcare) fiind-că decretarea sufragiului univers ar înlesni ajungerea de deputați socialisti în dietă (Strigăte în stânga. Cine-i împedecă? Larmă în stânga și mijloc. Președintele sună). Astă tagăduire a drepturilor se poate numai așa motiva, că lipsește încrederea, că cel investiți cu acest drept nul vor folosi în interesul bine priceput al statului.

E întrebarea, că oare nu trebuie mai mare încredere, ca să încredințăm apărarea țării unu om, care nu știe ungurește? Și dacă necunoștința limbii maghiare nu e pedecă pentru-ca cetățeanul de altă limbă să apere patria și de

e destul de patriot pentru-ca sa-și impliniască datorințele față de dușmanii, atunci i-se poate dificulta dreptul electoral din punct de vedere al patriotismului, fiind că nu știe ungurește? Cu mult mai mult poate strica patriei acel om de altă limbă, acel nemaghiar atunci, când îl încredințăm apărarea patriei, de cât atunci, când îl investim cu dreptul electoral.

Și un alt moment ne arată, că on. majoritate coalițională se pune pe acest punct de vedere și adec. poziția, ce a luat-o în privința limbii de comandă, respective având în vedere motivarea punctului ei de vedere în această chestiune. Dacă on. majoritate ar cere limba de comandă pentru lărgirea suveranității statului ungar, nemaghiarii nu ar putea excepționa pe drept această pretensiune. Dar ei presintă chestia limbii maghiare ca limbă de comandă, că de aceea e de lipsă, fiind-că constituie un nou mijloc de maghiarizare (ilaritate în stânga). Mă mir foarte tocmai de membrii partidului nou, că rîd fiind-că doar asta a desfășurat-o Bánffy, care zice, că din punct de vedere național maghiar nu e atât de importantă limba de comandă, ci limba regimentului, fiind-că crede, că prin introducerea limbii regimentului se deschide un mai vast teren maghiarizării. (Sgomot în stânga).

Președintele: Rog pe d-nii deputați să nu mai întrepreră. Căci doar așa vorbitorul nu-și poate continua vorbirea.

Aurel Vlad: E foarte firesc, on. dietă că deoare-ce astfel presintă astă pretensiune, noi față de ea cel puțin indiferenți rămânem (Sgomot în stânga). Da rămânem indiferenți, dacă o pretindeți din acest punct de vedere.

Suntem puși în fața alternativei, să alegem între două partide mari, una vrea pe bază 67-istă să realizeze statul național unitar maghiar, ear cealaltă pe baza deplinei independențe.

În această chestie am îndrăzneala să zic afirmarea că nici un partid nu represintă interesele obștești ale statului, ci noi le reprezentăm. (Mare sgomot și ilaritate în stânga. Președintele sună).

O voce (din stânga): Vorbește Vieni!

Aurel Vlad: Pardon, punctul nostru de vedere nu vrea să fie poziție nici pro, nici anti-vieneză (Larmă în dreapta — și în stânga) Noi vorbim curat din punctul de vedere al interesului obștesc al țării, așa după-cum noi înțelegem acest interes obștesc (Larmă în stânga. Președintele sună).

Și deoare-ce sunt convins, că viitorul Ungariei numai așa va fi asigurat, numai așa va putea fi garantat, dacă toate naționalitățile vor avea posibilitatea, ca pe lângă susținerea unității de stat să poată înainta pe terenul cultural și economic neamul. (Strigăte în stânga: Nimeni nu le împedecă!)... și deoare-ce pentru asta în programul nici unei partide nu aflăm garanții, faptul acesta motivează organizarea noastră separată (Aprobări pe băncile ultime din mijloc. Sgomot în stânga. Președintele sună).

Și după transacția din 1867 au luat parte în parlamentul maghiar deputați nu de origine maghiară — asta n'o înțeleg în sensul dreptului public — și atunci unul altul a fost membru partidului deakiste, unul s'au alăturat la partida independistă, care era atunci foarte slab reprezentată. Alții se țineau apoi de mijlocul stânger. Atunci domnia însă alt spirit: atunci nu avea valoare concepția șovinistă, care o esperiam azi. (Larmă în stânga. Președintele sună).

On. Dietă! Avînd în vedere, că timpul e innaintat sfîrșindu-mi espusele mele țin să declar, că nu pot primi proiectul de adresă al majorității, ci mă alătur la proiectul de adresă înaintat de on. meu coleg Mihali. (Aprobări pe băncile ultime ale mijlocului).

Correspondență.

✓ *Mult On. Redacțiune!*

Ori-ce jertfă adusă pe altarul culturii naționale este neprețuibilă. Toate pier, numai fapta bună este neperitoarea producând roade

CANCELRIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

din an în an. Îndeosebi jertfa adusă pentru școală dă putere sămânței pentru cultura religioasă-morală, dela care depinde fericirea vremelnică și večnică a omului. Pentru propagarea acestei culturi mântuitoare lucră școala națională-conf. a fiecărui popor. Pentru poporul român este școala română gr.-or.

O astfel de școală a zidit poporul român dreptcredincios din comuna Cornițel din Bihor, care s'a predat destinației sale prin un act religios săvârșit de Magnif. Sa dl Vicariu Episcopesc Vasile Mangra; cu aceea ocaziune s'a dat și o petrecere despre acărel venit și spese am promis, că vom da seamă publicând și numele marinoșilor dăruitori. Magnificența Sa dl Vasile Mangra, vicar episcopesc 20 cor.; Andreiu Horvath, asesor ref. 10 cor.; Iosif Tărău 3 cor.; Ioan Pap, fost dep. dictal 20 cor.; din Oradea-Mare. Iosif Moldovan, adm. prot. 19 cor.; Ioan Popovici, inv. 3 cor.; Ortiteag. Ștefan Domocoș, paroch 5 cor.; Iosif Crainic, inv. 4 cor.; Aurel Egri 3 cor.; Bratca: Vasile Bulzan, preot 6 cor.; Aron Bulzan, inv. 6 cor.; Ioan Bulzan 3 cor.; din Fecheten. Ioan Clintor, preot 3 cor.; Bezne. Alexandru Drimba, inv. 3 cor. Măgesci. Andreiu Chemény, inv. 4 cor.; Tinód. Simeon Butiri, preot 4 cor.; Ioan Butiri, inv. 3 cor.; V.-neagră. Petru Cipou, inv. 4 cor. Lunșioara. Ioan Antonescu, inv. 4 cor. Cornițel. Andrei Bulzan, inv. 2 cor.; Bucia Petru Vlaicu, inv. 4 cor. Bulz. Ioan Pop, inv. 3 cor.; Ioan Pop 2 cor.; Octavia Venter 3 cor.; Ioan Pleșiuv 4 cor.; Alex. Szabó 3 cor.; Ign. Comlói 2 cor.; Kőlné Dénes 2 cor.; Borod m. Georgiu Grosa, inv. 3 cor.; Loreu. Teodor Popa, 5 cor.; Bucea. Teodor Oancea, fost notar 4 cor.; B.-Lazuri. Alexandru Popescu, preot 3 cor.; Lunșioara prin postă. Jacob Kohn 3 cor.; Cornițel — cu tasul 4 cor. 50 filieri.

Suma veniului total: 174 cor. 50 fil.

Suma speselor . . . 138 „ 90 „

Venit curat: 35 cor. 60 fil.

La indiferentismului, de care e bântuită o parte a societății a mai contribuit și frigul cel cumplit, ce a fost pe timpul petrecerii. Cu toate acestea ne bucurăm, că n'am avut deficit, ci și venit curat.

Când dau seamă despre contribuțiile și spesele avute cu arangierea susnumitei petreceri în numele comitetului parochial exprim și pe aceasta cale cea mai adâncă mulțumită scumpului nostru vicar episcopesc Magnif. Sale dl Vasile Mangra, pentru conducerea actului sfințirii, precum și tuturor marinoșilor dăruitori. D-zeu să Vă răsplătească din vistierile sale cele bogate, cu să puteți dăruii scopurilor neamului.

Lunșioara, la 8 Maiu n. 1905.

Din încredințarea comitetului parochial gr.-or. rom. din Cornițel:

Petru Cipou,
inv. gr.-or. rom.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12 Maiu 1905.

— Prânz la Justh Gyula. La prânzul dat de președintele camerei ungare a luat parte și președintele clubului naționalităților Dr. Teodor Mihali.

— Nunta moștenitorului tronului german. Sultanul încă va fi reprezentat la nunta moștenitorului german și adevărat se zice prin pașa Turcan Vacuv și Abdulla.

Regele nostru îi va trimite cadon doi călușei suri, cari i-au plăcut foarte mult moștenitorului când cu visita lui la Viena.

— Impăratul Vilhelm despre Japonezi. Impăratul Vilhelm vorbește mai mult dintre toți domnitorii; cu or-ice prilej își face cunoscute părerile sale și se poate zice, că foarte de multe ori are vederi nouă. În *Wilhelmshafen* a vorbit despre învingerile Japonezilor. A zis, că din bi-

ruințele poporului păgân japonez nu se poate zice, că Budha ar fi cu învățăturile sale mai presus, decât domnul nostru Isus Christos. Faptul, că Rușii sunt hătuți, dovedește, că Japonezii au multe virtuți creștinești, pe când creștinismul Rușilor e slab. Și are drept. Puteri morale se luptă una cu alta pe câmpul de luptă.

Rectificare. Intre cei-ce au vorbit Mercuri la adresă în loc de *Elf e Hencz*, iar în loc de *Iosipovich Kovacevici*.

— **Poetul Vlăhuță căsătorit.** Duminecă s'a oficiat în biserica din satul Dragosloveni (județul Râmnicu-Sărat) căsătoria religioasă a d-lui Alexandru Vlăhuță cu d-na Alexandrina Gălcă.

— **Soartea lui Maxim Gorki.** Lui Gorki i-s'a îngăduit să petreacă ori unde va vrea în Rusia, numai în Petersburg nu. El se va întoarce la Crim și se va așeza în vecinătatea hotarelor finlandeze.

— **Conjurație împotriva Braziliei.** Se vestește din Madrid, că a fost arestat la locuința sa *Sarrison de Herera*, fiind-că plămuisse o conjurație împotriva Braziliei. S'au aflat la el sumedenie de scrisori, cari toate dovedese faptul acesta.

— **Post de notariu.** Sub nr. 1800 protopretorial și cu termen până în 20 Maiu st. n. în foaia oficială a comitatului Sibiiu e publicat concurs pentru întregirea postului de notariu în Ruși (pretura Sibiiului), ajuns în vacanță prin pensionare.

— **Plata ofițerilor Turci.** Se știe, că Turcia stă foarte rău cu paralele, așa că ofițerul turci nu-și capătă plata luni dearindul. Răbdă omul, până poate, dar în sfârșit se sue scroafa în copac, vorba ceea. Se scrie adevărat din Constantinopol, că ofițerii turci de marină au demonstrat împotriva acestui fapt. Mai mulți ofițeri de grad înalt s'au adunat în curtea ministerului și cu mare gură, gălceavă, larmă și-au cerut lefurile. Când ie-a spus ministru, că acum n'are bani, au început să-l injure câte toate.

— **Dramă familiară.** S'a scris din *Zagrab*, că *Francisc Helleschi*, care s'a despărțit de nevastă sa într-una din zilele trecute a pătruns la locuința acesteia, unde după o ceartă înverșunată a pușcat-o ș-apoi și-a întors arma împotriva sa. Ambii au fost duși în spital. Pricina dramei familiare e căsătorie nefericită.

— **Boala lui Ibsen.** *Henric Ibsen*, marele meșter în ale dramelor, e bolnav rău. Mîntea i-s'a întunecat de tot; nu se mai știe gândi de loc, vorbește numai către cănele său, dar vorbe fără înțeles. Uneori zile întregi nu scoate o vorbă.

— **Adjutantul țarului a murit.** *Berliner Tageblatt* a aflat, că prințul *Barclay de Tolly*, adjutantul țarului a murit în vîrsta de 81 ani.

— **Statua lui Cervantes.** S'a telegrafat din Madrid: După amiază din prilejul sărbătorii *Cervantes* academia a ținut ședință sărbătorească. S'a propus, ca cu subscrieri naționale să se ridice un monument lui *Cervantes*.

— **Văduva lui Jókai se mărită.** Toată lumea se mirase, când *Jókai* a luat de nevastă pe jidanca *Nagy Bella* și toți ziceau, că frumoasa actriță s'a învoit a îngriji pe bătrânul romancier numai pentru parale. Familia lui *Jókai* întreagă a fost împotriva acestui pas; înzadar, *Nagy Bella* a devenit doamna *Jókai*. Și după moartea marelui romancier svonorii guralive s'au răspândit, că tinăra soție se purta foarte rău cu bătrânul. . . îl bătea chiar.

Acum o foaie maghiară e informată, că *Nagy Bella* după abia un an de văduvie va fi nevasta profesorului universitar budapestan *Schwarz Gusztav*.

— **Alegerea din Neoplanta.** Se telegrafează din Neoplanta, că în Neoplanta va fi alegere în 22 Maiu n. Candidatul partidului independist e contele *Alfred Teleki*, cu care va avea să lupte avocatul panciovan, naționalistul Dem. *Musișchi*.

— **Steauna a zecea a lui Saturnus.** În observatorul din Kiel s'a văzut o nouă stea a lui Saturnus. Asta e a zecea.

Cei vechi cunoșteau numai opt. Observatorul din Boston a văzut-o și-a nouă. Se zice, că a zecea își face calea sa în jurul lui Saturnus în 21 de zile, deci ar fi egală calea cu a lui „Hyperion“.

Învățații spun, că s'ar fi născut prin aceea, că o rămășiță de cometă (stea cu coadă) a ajuns între stelele lui Saturn și în urma legii de atracție s'a prefăcut în trabant al lui Saturnus.

— **Grevă generală în Eszék.** În Eszék a izbucnit grevă generală. S'au pus în grevă și tipografil, care de altcum nu țin cu ceilalți muncitori. Ori-ce lucru a încetat.

— **Fapta unui soldat.** Un honved, *Recski János* a făcut un atentat rar în istoria acestora. Venise trziu acasă după retraite. Un voluntar, care-l văzu l-a întrebat, de are permise: când voluntarul a voit să-l vadă numărul dela baionetă cu tocul baionetei l-a lovit în cap, așa că acesta plin de sânge se așternu la pământ.

Dela frunțașul de pază a luat patroane aspre, a fugit sus în casarmă, unde în mână cu o baionetă, în cealaltă cu o pușcă *Manlicher* încărcată cerca să scape de cel ce-l urmăreau. A slobozit mai multe pușcături; din fericire n'a lovit pe nimeni, ear când să-și îndrepte arma împotriva sa, fu desarmat, i-se luură armele din mână.

— **Ploca.** După zilele foarte călduroase adevărată pomană a fost nițica ploae, ce a căzut. Plugarii și proprietarii de mult se rugaseră pentru ea. Pe valea *Murășului* au fost ploai mari în *Soborșin* și în prejurul *Radnei*; pe la mijlocul comitatului aradan în *Sântana* a ploat cătră ziuă, în *Șiria* întreagă noaptea, în *Păncota* cătră zori; pe valea *Crișului* în *Boroșineu Mercuri* cătră sară, în *Boroșeș* — *Moniasa* — *Dezna* dela mezul nopții, în *Gurahonț*, *Halmagiul-mare* și *Brad* începând de dimineață. A mai ploat în poartea nordică și vestică a comitatului.

Cu ploaea a venit și nițel frig, care însă n'a stricat pomilor, legumelor și sămănturilor.

— **Necroloage.** Sava *Tămășdan* paroch în *Pecica-rom.* și soția *Veturia* născ. *Barbu* ca părinți, *Silviu* și *Felicia* ca frate și soră, *Petru Tămășdan* și soția *Elitia*. *Nicolae Barbura* și soția *Luiza* ca bunici, în numele lor și al numeroaselor rudeni, cu inima frântă de nemărginită durere anunță încetarea din viață a prea iubitel și neuitatei fice, soră și nepoată *Veturia Tămășdan* întimplată după un morb lung și greu, în al 7-lea an al vieții sale, la 9 Maiu s. n. a. e. la 10 ore a. m. Rămășițele pămăntești a le scumpei defuncte se vor așeza spre vecinicia odihnă după ritul bisericei gr.-ort. rom. în 10 Maiu s. n. a. e. la 4 ore p. m. în cimiteriul gr.-ort. din *Pecica-română*. *Pecica-română*, la 9 Maiu s. n. 1905. Fie-i țărina ușoară și memoria în veci neuitată.

— Cu inima frântă de durere aducem la cunoștință cunoscătorilor, că mult iubitul și neuitatul nostru coleg, *Alexandru Tomșa* pedagog de curs IV., născut în Valea-mare în etate de 19 ani, în urma unui morb îndelungat și-a dat nobilul suflet în mână creatorului în 26 Aprilie st. n. lăsând în urmă pe nemărgăiații săi părinți, frate, rudeni și pe noi colegi. *Cursul al IV. ped.*

— † *Sofia Cathișel* născ. *Dandea*. A fost și s'a stins. S'a dus în altă lume mai fericită, s'a dus pe calea veciniciei. Buna și nobila matroa *Sofia Cathișel* născ. *Dandea* din Cortege s'a mutat din aceasta viață Joi în 4 Maiu a. e.

Sofia Cathișel se bucura de stima și iubirea generală între tot poporul din *Munții-Apuseni* și nu cunose om prin părțile acestea, care să se fi dus nemărgăiat dela casa ei și care să nu se alipească de ea cu acea stimă și iubire, cu care se a lipește fiul bun de părinte.

Peste 50 de ani, repausată a fost mamă adevărată a *Certegenilor*, pe cari îi iubea și ajutorea ca un părinte pe fii săi. Dar nu numai poporul din *Munții-Apuseni* jelește trecerea din viață a defunctei, ei și „Asociațiunea“ „Reuniunea femeilor române din *Abrud*, *Abrud-sat* și jur“ deplâng pierderea unei membre pe viață. Nu erau colecte întreprinse pentru vre-un scop cultural, în care să nu figureze numele defunctei, iar în zilele din urmă lasă bisericei gr.-or. din *Certega* suma de

Numai atunci ne îmbrăcăm ieftine și bine, dacă materia pentru haine bărbătești o cumpărăm din magazinul de postavuri KIZ materie pentru un costum întreg din postav de lână curată, negru și colorat fl. 6—30.

o o o IN PROVINCIE se TRIMET MUSTRE o o o
LEICHNER și FLEISCHER.
o o o ARAD, Szabad-ágtér 17 — PÉCS, Kirá y u. 1 o o o

8000 coroane cu menirea de a se zidi o biserică nouă în locul celei de acum.

A fost o femeie de model și unica până în prezent în Munții-Apuseni, care să facă o fundațiune atât de frumoasă.

Stima și iubirea, ce a avut-o se adevărește și prin faptul, că la înmormântare a luat parte peste 3000 de suflete. Din Abrud, Câmpeni, Bistrița, Săcătură, Albac, Vidre, Ponorel, Buciumani au grăbit cunoscuți spre a petrece la cele eterne rămășițele pământești ale femeii de model din Munții-Apuseni.

Vecinică fie amintirea ei!

— **Inmormântare.** Luni, după amiază a murit în Lipova, un harnic și bun învățător, care s'asezase acolo să-și odihnească sâmbuciumul unei vieți dăscălești de 41 ani, George *Bărăbaș*, fost învățător în Chitighaz. Soarta așa a hotărât: să dea odihna de vece luptătorului obosit, pe care-l vor aminti multă vreme generațiile pentru luminarea cărora a ostenit în Măderat, Pauliș și Chitighaz, unde a servit ca învățător. George *Bărăbaș* s'a stins!

Mercuri după amiază a fost așezat apoi în mijlocul regretelor generale, la aceasta vecinică odihna. Veniseră fi și fiicele decedatului, veneau mulți colegi și mulți alții cari au stimă pentru o viață de cinste și muncă, să dea cuvenitul onor bătrânului dascăl.

Prohodul l-au săvârșit preoții Zamfir *Conopan* din Pauliș, Ioan *Cimponer* și Florian *Roxin* din Lipov, Cosciugul a fost ridicat de învățătorii colegi și dus la biserică și de acolo la gropă. În biserică preotul Ioan *Cimponer* a ținut o frumoasă cuvântare, îndușind pe ascultători. Răspunsurile le-au executat învățătorii, dintre cari am văzut pe d-nii Dimitrie Roman, Ioan Lucăciu, Iuliu Puticiu, Iuliu Onu, Iulian Barzu, George Teodosiu, George, Stoia, George Cornea și Teodor Neagu.

Familia regretatului ne trimite următorul necrolog:

Subscrișii cu inima sfâșiată de durere anunță tuturor rudeniilor și cunoscuților încetarea din viață a neuitatului și scumpului nostru soț, tată, soț și cumnat *Georgiu Bărăbașiu* învățător gr. or. român pensionat după un morb îndelungat în etate de 60 ani, și al 40-lea an fericitei sale căsătorii împărțită fiind cu sfintele taine a adormit în Domnul astăzi în 8/25 Maiu la 12 ore n. a.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct vor fi așezate spre odihna eternă în 10/27 Mai la 2 ore d. a. în cimiterul gr.-or. din Lipova. Fie-i țărina ușoară și memoria în vece neuitată! Văd. Ecaterina Popoviciu, Văd. Floare Popescu, Văd. Elena Bocu cumnate; Elisaveta Bărăbașiu nasc. Horja ca soție; Irina Ōsapay, Octavia Stoica, nurori; Liviu Bărăbașiu, Emanuel Bărăbașiu, Sylvia Bărăbașiu, Sofia Bărăbașiu, fi și fiice.

Au condolat mulți familiei, între alții și Csernovics Mihály proprietar mare în Zam, unde fiica decedatului e institutoare.

Fie-i somnul lin!

— **Cautiunea.** Cu ocazia unei reprezentații de operă un frumos locotenent de husari făcu o cunoștință cu una din frumsețile societății budapestane. Eros s'a coborât între legăturile lor și locotenentul ceru mâna fetei, care era fiica unui consilier ministerial. De unde însă cautiune? Fiul lui Marte trebui să caute consolarea în singurătate, ear durerea și supărarea luă sălaș în casa consilierului.

Nu peste mult e invitat locotenentul din nou în familia, care acum radia de fericire. De ziua onomastică îi dăruise fetei frate-său un los luat după calendarul de noroc al lui Török, care los făcu un câștig principal.

Acum cei doi amoresați grație numărului norocos sunt cea mai frumoasă pereche tină din capitală.

— **De lângă Lugos.** Nu pot întrelăsa, a nu vă releva un caz mic și foarte enigmatic, ce dă pe față slăbiciunile și patimile cele mai detestabile ale administrațiunii actuale din comitatul de model al Carașului.

Având afaceri private la notariatul din Bojur — în imediată apropiere de capitala comitatului Lugos — și uitându-mă la Firma „Anyak“, fără multă spargere de cap am intrat în lăuntru, în deplină convingere, că e cancelaria, când aci am fost surprins; în loc de cancelarie, locuință; dar îndată a intrat după mine un birău, cu îndrumarea să poftesc sus, că acolo e cancelaria, unde intrând am dat de altă surprinsă: am

intrat într-o odaie scundă abia vre-o 3 metri lungă și 2 lată, care e întreagă întreguță ocupată cu sticlăguri și mese, încât pe lângă oficialii ordinari, abia mai pot avea loc 3—4 persoane.

Uimit de cele văzute, m'am informat, cum din o cancelarie atât de spațioasă cu 4 odăi mari sus, ear jos cu 2, cancelaria e *scuită* într'un colț atât de îngust și stânginită în dos în ocol; ear cele ce mi-s'au descoperit m'au uimit până la extrem, ar putea servi material interesant scriitorilor de nuvele.

În odăile de sus 3 la număr și spațioase se află notariul bătrân suspendat acum de 3 ani, fără a i-se fi făcut cercetare disciplinară; ear în cele de jos substitutul de notar; ear poporul, ce se spetește contribuind din greu, pe lângă susținerea alor 2 cuartire cu reparație, trebuie să scribure pe afară, ne având loc în cancelarie.

Frapat de cele văzute, m'am informat, dela niște fruntași ce erau acolo, apostrofându-i, cum de pot suferi astfel de stări desolate și anormale? Nu au ei conducători între 5 preoți și 5 inv. la 5 sate, care se întrevină la locurile mai înalte spre curmarea stărilor rușinoase și să pună stavilă în chip corespunzător stărilor de nesuferit.

Răspunsul a fost: că în nenumerate rânduri au fost deputați pe la dl viceșpan, de unde li-s'a dat solemn a înțelege, că în scurtă vreme provisorul se va ridica, dorințele li-se vor împlini; au trecut 3 ani de atunci, fără a se face schimbare, fără să se fi făcut vre-un pas spre delăturarea crizei noastre locale. Starea aceasta ne duce la desperare, ne întărește din nou în convingerea, că poporul e pentru domni; ear nu aceștia pentru popor.

În fine m'a rogat, că dacă am trece pe la membrii marcanți ai noștri din congregație, să insist pe lângă ei, ca în proxima congregațiune de Maiu se interpeleze în acest obiect.

În conțelegere dară, rugăm pe incercatul nostru naționalist Virgil Tomici să interpeleze pe dl viceșpan în cauza suspendării notarului de 3 ani, că are de cuget a pune capăt stărilor anormale și desastroase de aici.

Sunt sigur, că valorosul domn va și face-o cu demnitate și bărbăție, spre folosul nostru și al comitatului.

— **Fidanțare.** D șoara Alexandrina Civig și Ioan Adam învățătorii fidanțați. Marcoveț-Temesstraja.

— **Sentință spusă pe telefon.** Firește, că din New-York se scrie o întâmplare destul de ciudată chiar și în America în Lincoln. Moșierul Robert Williard a fost arătat la judecătoria din Lincoln pentru beție. Moșierul și-a recunoscut păcatul, numai de una a rugat pe judecător să-l spue prin telefon sentința, ca nu mergând în oraș să-și lase baltă treburile pe moșie. Judecătoria a fost atât de bună și i-a spus pe telefon, că l-a osândit la 14 dolari amendă. Drept aceea moșierul a și trimis amenda de 14 dolari cu poșta.

— **Copil cu două limbi.** În Canișa-mare femeia Iosif Pajor a născut un băiat cu două limbi. Nu se speră, că copilul va rămânea în viață, fiind-că din pricina celor două limbi nu se poate bine nutri.

— **Anunț.** Recomandăm cu căldură atelierul de tâmplărie, sculptorie și strungărie al firmei *Ion Cotirlă și fiul* din Oravița, în care se confecționează temple, strane, jeturi, chivoțuri, răpizi și tot felul de utenzilii bisericesti cu prețuri moderate și pe lângă garanță desăvârșită.

— **Copil mort de beție.** Se scrie din Seghedin, că la un muncitor locuiau mai mulți zileri, cari totdeauna, de veniau dela lucru acasă, se puneau pe băute și din stricăcioasele băuturi dedeau foarte mult și copiilor și fetelor, ce erau cu ei într-o casă.

Așa într-o sară copilul de 12 ani *Vișnyei Ferencz* a băut foarte mult, până n'a mai știut de sine și din beție i-s'a tras moartea, căci el a murit inveninat.

— **Bancher păcălit.** În timpul din urmă și de două ori s'a întâmplat în Paris, că oameni norocoși au găsit în ostrige adevărate mărgăritare. Drept aceea acum fiecare mănâncă numai ostrige, ca să dea de mărgăritare. Un înșelător isteț făcut-a deci un plan minunat. În un birt s'a pus lângă un bancher cunoscut și a cerut ostrige. Cu mare poftă a mâncat, dar când s'o mănânce pe a treia murmură dureros:

— Mi-am rupt dinții!

Apoi scoase din gură un mărgăritar, adevărat ceva ce samănă cu un mărgăritar. Bancherul

s'a uitat lung la el, apoi l-a felicitat pe necunoscut. Dar acesta îi zise mândros:

— Nu-mi trebuie mie petriș. Mai bine ar fi, de așa avea dintele.

— Il vinzi?

— Da. Cât poate face peatra asta?

— Cel puțin o sută de franci — zise vicleanul bancher.

— De-mi dai două sute, și-o dau.

Grăbit i-a dat bancherul. Dar cel dintău giuvaergiu, la care s'a dus, i-a spus, că asta nu-i peatră prețioasă, ci e ceva fals.

Bancherul nici n'a îndrăsnit să arate la judecătoria pe înșelător, fiind-că făcuse târg cu el asupra unui lucru, de care acela, după cum eșia din întreaga afacere, n'avea nici cea mai mică cunoștință.

— Să trage atențiunea asupra publicațiunii dintre inserate despre băile din Mercuria fiind folositoare și iestine.

Justiție.

Arad, 12 Maiu

§. **Esecutor bătut.** O femeie din comitatul Cianadului a fost chemată zilele trecute la judecătoria, fiind-că a bătut pe esecutor. *Faragó Géza* avea o datorie, pentru care a fost dat în judecată. Esecutorul *Răcz Géza* a venit să-l cuprindă. Femeia *Faragó* afară de o mașină de cusut și ceva haine de pat n'avea nimic. Când a voit să le serie esecutorul, femeia l-a bătut și l-a dat afară. Războinica novastă fu osândită la *trei luni temniță*.

§. **Editor de ziar osândit pentru jăfuire.** Protopopul romano-catolic *Kolozsváry Mihail* din Félégyház a făcut arătare împotriva lui *Feuer Jllés*, care ca stăpânul unui ziar din provincie de mai multe ori a cercat să scoată dela el mai multe sume mari de bani, fiind-că zicea, că-l pune în foaie, că are relații cu cutare și cutare femeie. De oare-ce n'a căpătat bani, a și scris un articol vătămător.

Judecătoria l-a osândit la *un an temniță*, care osândă tabla reg. a micșorat-o la șase luni. Curia a întărit hotărîrea tablei.

Modistărie română!

Am onoare a atrage atențiunea damelor române din loc și provincie asupra

Atelierului de modă

ce l'am deschis în strada Déak-Ferencz Nr. 4 în care pun la dispoziția damelor române mare asortiment de pălării gata din Paris pentru dame și copile cu prețuri foarte modeste.

Primesc și servesc prompt și estin transformări și decorări a tot felul de pălării de dame pentru toate anotimpurile conform modelor celor mai nouă.

Cu stimă:

Agafia Ursu.

Licitațiune minuendă.

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor de mătire și reparație la biserică gr.-or. rom. din M.-Radna, prin aceasta să publică licitațiune minuendă pe ziua de 22 Maiu n. a. c. la orele 3 d. a.

La licitațiune se poate participa verbal și cu oferte închise.

Prețul de esclamarie pentru toate lucrările face 13.042 cor. 72 fil.

Licitanții vor avea să depună ca vadiu 10% din prețul de esclamarie în bani gata sau în valori acceptabile.

La licitațiune pot participa numai indivizi provăzuți cu licență industrială.

Se poate separat competi pentru lucrările de pictură și auritură.

Lucrările de pictură artistică se vor întreprinde separat de celelalte.

Planurile detaliate, proiectul de spese, condițiunile de licitare și alte îndrumări trebuincioase se pot vedea la Oficiul parochial gr.-or. român din M.-Radna și la Arhitectul Ioan Niga în Arad.

Oferte ulterioare nu se consideră.

Dr. Vasilie Avramescu.

Nr 632-3

președ. comit. parochial.

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare și fine.)

Tristețea-mi cuprindea inima, când mă gândeam de curând va trebui să părăsesc iarăși fluviu. Căci cine se gândea ce însemnează o floacă a Rinului să se aplece pe fluviu, să vadă decât apa și vasele în jurul ei! Cătrărea un miros plăcut și șgomotul mașinei o...

În Galați primirea fu tot atât de călduroasă ca ziua precedentă: nici nu mai știam, cum spunem la atâta entuziasm: cu toții împărțisem o grijă grea, lipsa de ploaie! Acesta sigurul punct obscur în toată lumina aceea: eram mereu să deștept și să înalț speranțelor, să le spun să nu fie slabi în creșterea lor, că Dumnezeu nu ne va părăsi și că totul va fi mai bună, decât puteam nădăjdui acum. S'au văzut multe minuni de acest gen adesea prea plini de speranțe și altădată prea desnădăjduiți! Și la urmă vece nu era să fie nici așa minunat de frumoasă așa rău, ca să disperezi atâta!

Acum ne urcăm în tren, și a doua primire în se făcu la gară. De acum călătorirăm multe în tren prin Buzău la București; și la răsunările primirii! Eu aveam copii cu mine, erau ocupați să alcagă din buchete florile mai frumoase, să le scoală de pe sârmă și să le pună în apă, pentru ca marea căldură din să nu le atingă și să ajungă neofilite în apă. Carol tăia cu îngrijire panglicile și le dădea mânăchil de flori, ca să le dea pe la gârli. Lisaveta mi aduce floare de și mi zicea: „Uite, mătușă, fiecare floare are mișca sa, are luciul său. Il vezi tu, mătușă? Apoi trebuia să-i istorisesc o poveste, pe care măsoarea ea alta și așa am petrecut cu basmele cele din urmă ceasuri ale acestei săptămăni ferice, și eram atât de vesele, înțelesim nu simțeam căldura vagonului și ne creșteamă tot pe Dunăre. Carol spuse, că mai fusese Calafatul, din cauza amintirilor și Sulina, din cauza vapoarelor de război. Lisaveta era de părere, că partea cea mai frumoasă a fost la Cazan, sus la porțile de fier, carea impunătoare a imensei naturi. Ea este război vlăstar de Hohenzollern. Felul de a se purta celor doi copii era caracteristic pentru...

La București ne așteaptă retragere cu facile și o primire atât de entusiastă, încât putem crede, că nu am plecat numai acum. Bucureștenii voiau însă să serbeze și să se serbase atâta lume; și ei voiau să se serbeze împreună cu noi, că ne-a fost călătoria de frumoasă ca în povești. Ei citiseră în zădărnicele noastre peste tot. Eu n'am putut decât odată în Galați unei doamne, că de ce mi mișca ideea, că în loc de a fi primii în tinerețele noastre pline de speranțe, suntem acum, când încep anii bătrânețelor. Și țara ar voi să ne arate un semn de mulțumire, că ne-am ținut cuvântul, ce ni s'a cerut să-l împlinim nădejdiile legate de venirea noastră. Spusei acelei doamne, că acum, când pătrunse, este alta, este mai adâncă bucuria și aduce secerișul bogat, pentru care ai arat că obosite în zile de arșiță.

Foarte întristați am fost din cauza ogoarelor din Brăilei, care păreau, că sunt niște semne de toamnă abia eșite; nu ca în Maiu, când în Noemvrie al unui an de secetă, așa erau de frumoși! Să mulțumim lui Dumnezeu, că în alte țări recolta e splendidă; dar cei de pe aici au avut rău, și ei privesc cu ochi mari și se grijă spre viitorul lor. Căci nu putem să fim mulți, dacă bunul Dumnezeu nu dă ploaie, și creștele nici măcar iarba pentru biete. În anul trecut am văzut multe murind de foame pe câmpuri și n'am vrea să mai apucăm așa zile!

Și acum aș vrea să mai mulțumesc odată sufletului tuturor, fiecei, pentru că ne-a dat din toată inima, cu mâinile pline de bucurie în ochi, și vorbe dulci pe buze! Să de soare au străbătut în inimile noastre strălucirea lor nu se poate stinge; nici nu va putea să întunece vre-odată splendoarea a drumului acestuia; și dacă iubi-

tu popor, care și a făcut loc vecinic cald în inima mea, a vrut să ne facă plăcere, a reușit cu mult mai bine decât poate să-și dea seama! Nici grijile, nici temerile n'au putut să gonească surâsul, cu care am fost întâmpinați în drumul acesta, a fost ca o nouă țintuire a pironului din podul de peste Dunăre, a fost suma întregii noastre vieți! Eu am văzut odată pe un suveran trist scriind: „Recunoștința popoarelor este îngratitudinea!“ Chiar de atunci mă gândeam, că nu avea dreptate, căci popoarele sunt recunoscătoare și prețuiesc orice muncă pentru ele și tot ce e iubire, desinteresare și scut părintesc!

Cum simt copilașii pieptul moale al mamei și grija înțeleaptă a tatălui, așa simt și popoarele; ele-și măsoară iubirea după mărimea jertferelor, ce le aduc stăpânilor. Trebuie firește să fim credincioși poporului nostru și atunci ne va fi și el credincios! Nu aș văzut-o aceasta la regina Luisa, care a rămas pentru toate timpurile din nencredire idealul poporului, pentru că a fost credincioasă?

Și la Otandez, ce nemărginită este recunoștința lor către marele Taciturn din veac în veac.

Oamenii știu că nu poți ajuta tuturora, că și noi avem puteri omenesti și mijloace țărnuite, ei nu sunt nedrepti și adevărata credință deșteaptă o iubire așa de duioasă și atâta recunoștință în cât ea te covârșește! Viața grea de muncă și se pare atunci dulce; iar acela, căruia îi este dat să vadă holdele aurindu-se și să culeagă uneori chiar acolo de unde se așteaptă mai puțin, acela poate să spue că viața i-a fost foarte bogată și foarte frumoasă. Și această vorbă mi-a spus-o acum de curând Regele: „Viața noastră totuși a fost foarte bogată și foarte frumoasă!“

Ah, cât m'am bucurat că am auzit aceasta din gura sa, după ce am numărat mereu multe ceasuri de grijă, după ce adesea m'în venea să cred că ele ar putea întrece puterile noastre!

Tronul este o slujbă grea, trebuie să fii și far și port și ancoră și stâncă și încă multe altele, și pentru toate acestea tot nu ai decât o viață și o putere. Dar când ai ajuns la sfârșit și îți se recunoaște astfel ceea ce ai încercat să fii, atunci poți închide ochii în liniște, atunci poți să spui că viața a fost foarte frumoasă. Dacă e cu puțință, trebuie să fii totdeauna impersonal, să nu urăști, să ierți totdeauna, să fii totdeauna liniștit și credincios datorilor tale.

Pe masa de lucru a Regelui niciodată o hârtie nu a rămas mai mult decât câteva ceasuri; soarele nu a apus fără ca să fie rezolvită. Și toți au văzut că este cu puțință să se puie în evidență și să se distingă. Firește, au fost și de cei ce nu s'au simțit apreciați, — dar atunci aprecierea a venit mai târziu. Chiar și bunul Dumnezeu se pare că nici nu observă, nici nu răsplătește, uneori nici chiar cele mai mari liniște ale noastre, dar tot ele se țin în seamă și ni se socotesc cine știe în ce ceas, când noi le-am și uitat.

Sigur este, că ne-am supune la dureri arzătoare ca să putem abate toată nevoia și toată spaima: dar aceasta nu este totdeauna cu puțință, de oarece avem numai un creier mic și puteri foarte mărginite, și ziua nici un ceas mai mult decât ceilalți oameni, dar ceasurile noastre de somn sunt mai puține, din cauza grijilor ce ne pricinuesc ei.

Fericirea domnitorilor este ca fericirea mamei: alcătuită din lacrimi și temeri; dacă este foarte îmbelșugată, se plătește scump: cu toată viața și cu toată puterea suleștească ce o putem da. Și de oarece orice viață trebuie să fie plină de dureri, Domnitorul nu poate să împărtășească decât durerea poporului său întreg, grijile lui, înaintarea și desvoltarea lui, chiar și cel mai mic pas înainte este ca o bucurie de mamă, de oarece pe el se întemeiază visuri de aur în viitor.

Eu doresc fiecei să poată bate cel din urmă cuiu într-o operă săvârșită de el, într'un plan al vieții întregi și merit să ajute la înălțarea poporului său.

Eu doresc fiecei să fie dus odată de același vifor de iubire, de entuziasm! Unul este destul! Acesta este răspunsul la toate faptele și el rămâne ca un veșnic soare în inimă, până în mormânt!

Pentru mine Dunărea rămâne scaldată în lumină și călătoria ca nu vis ce-l visez mai departe, ca și cum nu s'ar sfârși niciodată!

Mulțumesc! Din tot sufletul încă odată mulțumire pentru aceste zile minunate!

Mulțumesc lui Dumnezeu, care mi le-a hărăzit, și inimelor credincioase cari le-au înfrumusețat, cât le-au iertat puterile!

ECONOMIE.

Arad, 12 Maiu.

Tîrgul de vin din Arad. *Societatea viticultorilor podgoriilor aradane* în 27, 28 și 29 Maiu n. aranjează tîrg de vin în pădurice. Aranjatorii tîrgului atrag atenția publicului asupra faptului, că ei dau ori când bucuros orice deslușire, fie personal, fie epistolar la oficiul secretariatului societății în colțul străzii Verböczy și piața Boros Béni.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 11 Maiu. —

Incheierea la 12 ore:

Grîu pe Maiu (100 clgr.)	18.32—18.34
Cucuruz pe Maiu	15.20—15.22
Cucuruz pe Iulie	14.60—14.62
Grîu pe Octombrie	16.80—16.82
Secară pe Octombrie	13.74—13.76
Orz pe Octombrie	11.80—11.82

Incheierea la 5 ore:

Grîu pe Maiu 1905	18.22—18.24
Cucuruz pe Maiu	15.24—15.26
Cucuruz pe Iulie	14.62—14.64
Grîu pe Octombrie	16.76—16.78
Secară pe	13.72—13.74
Ovas pe Octombrie	11.84—12.86
Grîu pe Maiu	11.44—11.46

Piața din Arad.

S'au vîndut:	(100 klg.)
280—300 mîși metriche grâu cor.	16.20—16.60
180—200 „ „ cucuruz „	15.20—15.40
Semnare nominală: secară:	14.20—14.40
„ „ orz:	14.40—14.60
„ „ ovas:	13.60—13.80

Piața din Aradul-nou.

S'au vîndut:	
500—600 mîși metriche grâu cor.	8.80—8.90
300—400 „ „ cucuruz .	7.40—7.50
Semnare nominală: secară	7.40—7.50
„ „ orz:	7.30—7.40
„ „ ovas:	6.80—6.90

Bursa de bucate din Timișoara.

Grîu: 79—100 klg.	Cor. 17.05—17.10
„ 80— „ „	„ 17.10—17.25
Secară: 100 „	„ 13.90—14.00
Orz: „ „	„ 13.90—14.00
Ovas mercantil 100 klg.	„ 13.70—13.80
„ cernut „ „	„ 13.50—13.60
Cucuruz vechiu „ „	„ . . . . .
„ nou „ „	„ 15.15—15.20

Tîrgul de porci din Köbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chlg. 130—131 fil.; bătrîni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chlg. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 chlg. 139—141 fil.; Calitate sirbească: grei, părechea peste 260 klg. 139—141 fil.; mijlocii părechea 240—260 chlg. greutate 138—139 fil. Ușori până la 240 kgr. 138—139 fil.

Tîrgurile de țeară din 5—15 Maiu. *In 5 Maiu:* Algyógy, Felkenyér, Căpăinaș, Mănăștur (lângă Cluj) Ecica-română, Cubin (Timiș) Moldova nouă, Voila. *In 6 Maiu:* Dobra, Caransebeș, Lugoj, Pauliș, Zernoși. *In 7 Maiu:* Apatin, Pecica-ungurească, Ighiul-unguresc, Petrovoselo, Reteag, Șimand. *In 8 Maiu:* Bistrița, Gurahonț, Aiud. *In 10 Maiu:* Ozora (Torontal). *In 12 Maiu:* Reghinul săsesc, Tușnad. *In 13 Maiu:* Deva, Petrojeni, Soborșin, Samoș. *In 14 Maiu:* Lapoșul ungaresc, Nemetpárdány, Petrovaț, Pardanul sirbesc. *In 15 Maiu:* Dezna.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

N. Dajdin. R. Ecska. Adresa. Voinea Națională. București, Strada Brezoianu Nr. 1.

Redactor responsabil: Sever Boen.

Editor-proprietar: George Nichia.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvăerghiu.

ARAD, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpăra p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

DOCTORUL ALEX. M. POP

specialist în medicina internă;
consultă zilnic de la 8—12 a.m.
și de la 3—6 p. m. — în

BAILE HERCULANE

(HERCULESFURDÓ)

FEJÉR ANTAL

pictor de embleme, firme și zugrăviri
Arad, Strada Rákózy Nr. 10.

pregătesc potrivit timpului modern

TABELE DE FIRME

pe sticlă, tinichea, lemn, etc.

Tot asemenea zugrăviri cu gust imitând
de lemn natural.

Comande în provincie se savârșesc prompt
cu prețuri foarte moderate.

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad.

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă de la 60—500 cor. se plătesc la momentul morții întemplată;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recepșite ș. a. prin spargere;
4. Contra grîndinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăș, vișă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmel, nutreturi, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuare mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad.

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

423 — 168

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Vânzare de altoi nobil de viță

Cel-ce dorește să aibă o vie eternă sănătoasă și frumoasă să se adreseze cu toată încrederea

Scoala științifică de viță a lui

Vityé Miklós, Szerb-Csanád

(comitatul Torontal)

unde se află altoi nobil de I clasă, altoi nobil cu rădăcină de viță pentru vinuri de masă desert eschisite, și sorte speciale separate alese pentru viță de chiorcuri (filigorie). Toate calitățile se pot găsi și de clasă II, tot se găsește altoiuri portalis și Monticola, cu rădăcină, și vițe europene cu rădăcină în prețurile cele mai puțin.

Servește cu plăcere catalogul de sorte și de prețuri.

INSTITUTUL LUI LÖWY

pentru împrumut de SACI și strae

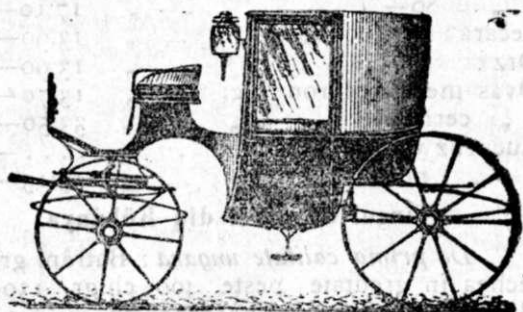
recomandă marele magazin de saci și strae bune în orice mărime. Serviciu prompt și conștientios. — — — Prețuri foarte ieftine.

Cel mai bun loc pentru saci și strae bune!

CARTOFI PRIMA cu vagonul — — — pentru culna și sămăntură

Löwy Zsigmond

— Temesvár gyárvaros, Fő-utca 33. sz.

Sors Péter

Atelier pentru fabricarea de trăsuri

Temesvár-Gyárvaros,
Három király-uteza.

Recomandă publicului tot felul de trăsuri nouă precum și: pregătirea de rețele pentru nisip, fetoni și care cu prețuri foarte ieftine.

Trăsuri vechi se repară imediat și ieftin.

Rog

Incercă și vă veți convinge

„să binevoiască fie-cine a se convinge ce convenabil poate să-și procure de la mine articole de aur, obiecte ornamentice de argint, juvaeruri moderne, precum și oroloage de buzunar foarte fine.

Prețurile-s ieftine.

Asortimentul mare.

Cu stimă:

GELLER I.

— Arad, Andrassy-tér 14. —